

Nr 124.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till utgivande av lagsamling.

(3:e avd.)

I propositionen nr 171 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 18 mars 1949, föreslagit riksdagen att till Bidrag till utgivande av lagsamling under riksstatens andra huvudtitel för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Överståthållare Torsten Nothin har med P. A. Norstedt & Söners förlag preliminärt avtalat om att medverka som redaktör vid utgivandet av en ny svensk lagsamling, för den händelse förlaget skulle finna ekonomiska förutsättningar för en sådan föreligga. Den tillämnade lagsamlingen avses skola uppdelas på ett antal avsnitt, så långt möjligt är anpassade efter olika statliga myndigheters och kommunala förvaltningsgrenars arbetsuppgifter eller efter olika medborgargrupperns verksamhetsgrenar. Varje avsnitt skall vara en avslutad del för sig. Den skall inledas med ett förord, som ger läsaren orientering om avgränsningen mot andra närliggande områden och även lämnar en kortfattad översikt över de allmänna principerna för lagstiftningen, så att läsaren lättare kan orientera sig på området. Därjämte skall varje avsnitt ha dels ett kronologiskt författningsregister och dels ett fullständigt alfabetiskt register, som underlättar för lekmannen att orientera sig i samlingen. Lagsamlingen avser icke att vara kommenterad och ej heller att innehålla hänvisning till rättsfall. Dock skola under de olika paragraferna i förekommande fall ske hänvisningar till andra lagrum som böra beaktas. De författningar, som ha betydelse endast för ett fåtal, skola icke intagas ordagrant utan endast omnämnas. Verket planeras omfatta 36 delar. Tidsföljden i fråga om utgivandet är avsedd att fastställas med hänsyn till dels angelägenhetsgraden och dels frågan i vad mån mera genomgripande lagstiftningsåtgärder kunna väntas inom det ena eller andra området. Det har nämligen ansetts att där en omfattande lagändring är att emotse inom en nära framtid, bör densamma först avvaktas.

Denna plan för arbetet är ännu endast preliminär och kan tänkas bli ändrad på olika sätt.

För redigeringen av de olika delarna ha redan preliminärt vidtalats en rad framstående specialister. Initiativtagaren skulle själv ha ledningen av utgivningen i stort.

Mellan representanter för justitiedepartementet och förlaget ha förts preliminära förhandlingar om stöd från det allmännas sida för verkets utgivning. Detta stöd har föreslagits skola få den formen att staten på förhand beställer en viss minimiupplaga av hela verket. Enligt ett från förlagets sida framlagt förslag skulle detta minimiantal sättas till 2 500 exemplar. Priset skulle utgöra 60 % av bokhandelspriset.

För att få några hållpunkter rörande den sammanlagda kostnaden för denna beställning har från förlaget infordrats uppgift om kostnaden per exemplar för en volym i serien av visst godtyckligt beräknat normalformat, t. ex. 200 sidor, räknat efter nuvarande framställningskostnader. Enligt denna uppgift kunde bokhandelspriset för en dylik volym beräknas till cirka 12 kronor.

Departementschefen har på sätt närmare framgår av propositionen framhållit de fördelar, som utgivandet av ifrågavarande lagsamling skulle innebära för bl. a. olika grenar av den statliga och kommunala förvaltningen. Antalet exemplar, som skulle komma till användning hos statliga och kommunala organ, beräknas till 2 000. Statens beställning föreslås inskränkt till detta antal, vilket beräknas vara tillräckligt som subvention för att möjliggöra verkets utgivning. Emellertid föreslås statens beställning icke skola omfatta hela det planerade verket i 36 delar. De rättsområden, inom vilka författningsmaterialet tämligen fullständigt redovisas i lageditionen, skulle tills vidare lämnas utanför den planerade samlingen. I den plan över verkets olika delar, som återgivits i propositionen, skulle därför statsbeställningen åtminstone tills vidare icke böra omfatta de under nr 3—10 upptagna delarna, medan några av de övriga kunde diskuteras. Att nu avgöra detta definitivt vore dock icke möjligt, utan det borde överlämnas åt Kungl. Maj:t. I varje fall borde antalet delar kunna minskas till omkring 30.

Departementschefen har vidare anfört bl. a. följande.

Jag vill här något beröra hur en lagsamling med den angivna begränsningen och den här föreslagna spridningen skulle förhålla sig till andra möjliga lösningar av problemet om ett mera effektivt publicerande av lagar och andra författningar. Särskilt är det ett förslag i detta hänseende, som under den tidigare förda diskussionen förordats från olika håll och som jag finner värt all uppmärksamhet. Förslaget har — med vissa variationer — förordats bl. a. av svenska stadsförbundet i yttrande över överståthållare Nothins förslag av 1945, av kommittén för kommunal upplysningsverksamhet i dess betänkande 1947 samt av professor Herlitz i motion i första kammaren i år. Förslaget går i korthet ut på att för det administrativa området tillskapa en motsvarighet till den vanliga, årliga lageditionen. Därvid skulle från denna flyttas över ett stort antal författningar på det administrativa området — vilket skulle betyda en välbehövlig minskning av dess omfång — och återstoden däri koncentreras omkring det författningsmaterial som i första hand behövs för domstolarna. Lämpligen kunde den nuvarande editionen och den nytillkomna administrativa utgivas som delarna I och II av samma publikation. I båda delarna skulle liksom nu författningar av central betydelse intagas helt men i fråga om de övriga anmärkas deras nummer i Svensk författningssamling. Särskilt betydelsefullt vore därvid, att

nummer på företagna ändringar anmärktes på sådant sätt, att det vore lätt att i författningssamlingen direkt finna gällande lydelse på en viss paragraf. Vidare skulle finnas fylliga kronologiska och alfabetiska register.

Jag vill understryka, att utgivningen av den föreslagna lagsamlingen icke står i vägen för genomförandet även av det senast nämnda förslaget. En årlig — eller eventuellt vart annat eller vart tredje år utkommande — administrativ lagbok med rikliga hänvisningar till Svensk författningssamling synes mig vara den bästa lösningen av det problem, som är alla författningsseditioners stora svårighet, nämligen hur de skola hållas aktuella. Omvänt blir lagsamlingen icke heller överflödig genom den årliga editionen; den senare kan icke innehålla fullständig lydelse på mer än en del viktigare författningar, och ett huvudinslag däri kommer att bli hänvisningarna till Svensk författningssamling. Såsom förut nämnts är lagsamlingen praktiskt taget att anse som ett systematiskt uppställt omtryck av vissa delar av Svensk författningssamling, och om båda dessa förslag genomföras, skulle systemet beträffande lagar och författningar inom det administrativa området bli följande. Den enklaste och mest lätthanterliga källan skulle vara den administrativa delen av lagboken, vilken återger de viktigaste författningarna och i övrigt ger hänvisningar till lagsamlingen och Svensk författningssamling, exempelvis med angivande att författningen och vissa däri vidtagna ändringar återfinnas i lagsamlingen, viss del och viss upplaga, medan vissa senare skedda förändringar måste sökas under angivna nummer i Svensk författningssamling. Den som endast har användning för en eller några delar av lagsamlingen kan hålla dessa aktuella genom att periodvis skaffa de nummer av Svensk författningssamling som innehålla ändringar i sagda delar samt därjämte i lageditionen kontrollera att hans samling av dylika ändringar är fullständig.

Att en årlig administrativ lagbok icke gör den nu planerade lagsamlingen överflödig kan belysas med ett exempel. Enbart yrkesundervisningen omfattar nu ett författningsmaterial av i runt tal 300 trycksidor. Här är fråga om författningar, vilka äro av betydelse för en stor del av landets ungdom och till vilka icke blott lärarpersonalen vid flera hundra undervisningsanstalter av skilda slag, från jordbruks- och trädgårdsskolor till tekniska läroverk, centrala verkstadsskolor och navigationsskolor utan även olika kommunala myndigheter behöva äga tillgång. Att i en administrativ lagbok bereda utrymme för dessa författningar är lika uteslutet som att däri intaga alla sjukvård och samhällshygien berörande lagar, förordningar och instruktioner av skilda slag till ett omfång av några hundra sidor. Men den allmänhet och de befattningshavare, som måste äga kännedom om eller tillgång till detta material, skulle med fog känna sig föga hjälpta av en administrativ lagedition, i vilken endast kunde göras hänvisningar till Svensk författningssamling med de många ändringar, som skett i de olika författningarna och som för åtskilliga av dessa kunna uppgå till ett och annat tiotal.

En svårighet vid planläggningen av ett verk sådant som det här föreslagna ligger däri, att kostnaden icke kan beräknas med någon säkerhet. Det säregna i företaget är nämligen att arbetets omfattning är omöjlig att bedöma; materialet är insprängt på otaliga ställen i Svensk författningssamling, och först sedan ett omfattande och kostsamt arbete lagts ned därpå kan omfånget uppskattas. Det har därför icke varit möjligt att göra på annat sätt än att beräkna kostnaden för en volym av viss godtyckligt antagen storlek, nämligen 200 sidor. Det bör således understrykas, att detta led i beräkningen är en ren gissning; om de planerade delarna komma att i genomsnitt hålla detta sidantal är omöjligt att säga. Såsom förut omnämnts har bokhandelspriset för en dylik volym med nuvarande priser beräknats

till cirka 12 kronor, i vilket fall statens kostnad, utgörande 60 % av bokhandelspriset, skulle bli något över 7 kronor. Statens totalkostnad per del skulle alltså bli 14 000 à 15 000 kronor och kostnaden för hela verket kunna — mycket ungefärligt — uppskattas till mellan 400 000 och 500 000 kronor.

Vad angår den tid, som utgivningen skulle kräva, må framhållas att anordningen med särskilda redaktörer för varje del gör det möjligt att göra utgivningstiden tämligen kort. Emellertid förordades beträffande den år 1945 föreslagna administrativa författningssamlingen från flera håll, att man skulle gå försiktigt fram och tills vidare ge ut några delar på försök. Även i detta fall synes det vara tillrådligt att genomföra utgivningen i etapper och successivt göra erfarenheter till nytta för fortsättningen. På grund härav vill jag förorda, att för nästa budgetår anvisas endast en del av det beräknade beloppet, eller 150 000 kronor. För ändamålet torde under riksstatens andra huvudtitel, F. Diverse, böra uppföras ett nytt reservationsanslag å nämnda belopp, förslagsvis med rubrik Bidrag till utgivande av lagsamling.

Utskottet hyser för egen del den uppfattningen, att en lagsamling av i propositionen angivet slag skulle fylla ett behov och komma till nytta såväl för enskilda personer och företag som framför allt inom den statliga och kommunala förvaltningen. För att syftet med en lagsamling av ifrågasvarande slag skall vinnas, erfordras emellertid att den utan större svårigheter och kostnader för vederbörande kan genom kompletteringar hållas aktuell, exempelvis genom lösbladssystem. Utskottet, som förutsätter, att den till utgivning ifrågasatta lagsamlingen kommer att tillgodose detta syfte, har med hänsyn till vad som anförts i propositionen funnit sig kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag. Rent allmänt anser sig utskottet dock böra framhålla, att lagsamlingen icke bör göras vidlyftigare än som är oundgängligen nödvändigt. En viss begränsning av det tänkta antalet delar torde utan större olägenheter kunna vidtagas. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t vid det definitiva ställningstagandet rörande statsbeställningens omfattning beaktar vilka förenklingar och avgränsningar av olika områden, som äro möjliga att genomföra.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av lagsamling* för budgetåret 1949/50 under andra huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Stockholm den 6 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 123.